

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 1: Ad Mæcenatem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

CARMINVM LIBER I.

AD MÆCENATEM Ode 1.

Alios alijs rebus duci : felyricorum versuum studio teneti.

A

MÆCENAS atavis edite regibus,
O & praesidium, & dulce decus meum:
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse iuuat, metâq; feruidis
Euitata rotis, palmâque nobilis
Terrarum dominos euehit ad Deos.
Hunc si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo

D

Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros: Attalicis condicionibus
Numquam dimoueas, vt trabe Cypria
Myrtoüm pauidus nauta secet mare.
B Luctantem Icarjjs fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aqua lene caput sacra.
Multos castra iuuant, & lituo tuba
Permistus sonitus, bellâque matribus
Detestata manet sub Ioue frigido
Venator, tenera coniugis immemor,
Seu visa est catulis cerua fidelibus,
C Seu rupit tereteis Marsus aper plagas.
Me doctarum edera praemia frontium
Dijs miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumq; leues cum Satyris chori,
Secernunt populo, si neque tibus
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboüm refugit tendere barbiton.
Quod si me Lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

MÆCENAS] In omnibus fere
manuscriptis codicibus, qui-
bus usus sum, nomen Mæce-
nas scriptum reperi & in pri-
ma & in secunda syllaba sine
diphthongo: quam scriptu-
ram tamen non probem o-
mni ex parte, sequor in eo ta-
men, quod secunda per e, vocalem, non vt vulgò,
per æ diphthongum scribitur. adiuuat me codex
orationum M. Tullij Ciceronis calamo exaratus
in Cluentiana: quo loco scriptum etiam est hoc
nomen sine diphthongo in vtraque syllaba. Iam
verò quod ad primam attinet, Græcorum histori-
corum auctoritate moueot, apud quos Μακρίνας
per æ diphthongum scribi solet in ea syllaba, vt in
secunda per η, quæ vocalis vertitur in e longum:
& item apud Suidam, in ijs vocibus, quarum syl-
laba prima est μ cum diphth. ay. Quin Ælianus,
qui cum Romanus esset, Græcè scripsit, lib. 12.
Ποικίλ. ἰσθρ. hanc scripturam retinet. Præterea ap-
ud P. Victorem lib. de regionibus orbis, & Pti-
cianum libro de accentibus. in exempl. Aldinis sine
vlla varietate perpetuò ita scriptum est hoc no-
men. Vnius præterea marmoris antiqui testimo-
nium producam, quod Romæ visitur in ædibus
Fulconum, è regione ædium Farnesianarum: in
quo hæc sunt incisa, LIBERTORVM ET LI-
BERTARVM C. MÆCENATIS L.
F. POMT. POSTERIS QVE EORVM,
ET QVI AD ID TVENDVM CON-
TVLERVNT, CONTVLERINT. Fue-
runt autem Mæcenates ordinis equestris, quem-
admodum declarat M. Tull. in ea oratione, quam
modò commemoravi, his verbis, Tunc C. Flavi-
us Pusio, Cn. Titinius, C. Mæcenas, illa robora pop.
Rom. ceterique huiusmodi ordinis, non fecerunt i-
dem, quod nunc Cluentius, &c. Horatius ipse mul-
tis locis hunc Mæcenatem, equitem appellat, vt
b Od. xx.

E

F

A Od. xx. huius lib. *datus in theatro Cum tibi plausus, Care Macenas eques, &c.* & Od. xvi. lib. 3. *iure perhorruui Late conspicuū tollere verticem, Macenas equitum decus.* De eodem sic C. Velleius Paterculus, *Tunc urbis custodijs prepositus C. Macenas, equestri, sed splendido genere natus, vir, ubi res vigiliam exigeret, sanè ex somnis, providens, atque agendi sciens: simul verò aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitijs pane ultra faminam fluens, non minus Agrippa Casari carus, sed minus honoratus: quippe vixit angusto clauo pane contentus: & maiora consequi potuit, sed non concupiuit.*

A T A V I S] atauum ait esse dictum Nonius Marcell. quasi tatam aui, id est, patrem. *Pueri enim, inquit, paruuli patres tatas, matres mammas appellant.* Varro Bimargo. *Aui & atai nostri cum allium ac cepe eorum verba olerent, tamen optime animati erant.*

R E G I B V S] Etruscis. Od. xxix. lib. 3. *Tyrhena Regum progenies.* & Saty. 6. lib. 1. *Non, quia, Macenas, Lydorum quicquid Etruscos Incoluit finis, nemo generosior est te, &c.* & Od. xx. huius lib. *ut paterni fluminis ripa, &c.* & Propert. lib. 3. *Macenas eques Etrusco de sanguine regum, Inter fortunam qui cupis esse tuam, &c.*

O E T P R A E S I D I V M] sic epist. 1. lib. 1. *verū tutela mearum Cum sis, &c.* Ponitur autem hoc loco praesidij nomen translata, ut & epist. 2. ad Lol. lib. 1. *Tuterisque tuo fidentem praesidio, &c.* & Od. 1. lib. 2. *Insigne mestis praesidium reis.* & Od. v. huius lib. *Ne quicquam Veneris praesidio ferox.* & Od. 29. lib. 3. *Tunc me biremis praesidio scapha Tutum per Aegeos tumultus Aura feret.* proprie epistola 11. lib. 2. *Praesidium regale loco deiecit.*

D E C V S] ornamentum. Nam & M. Tull. saepenumero haec duo coniungit, praesidium, & ornamentum. sic & Virgil. ad Mac. Georg. 2. *O decus, o fama meritò pars maxima nostrae.* & Propertius lib. 3. *Macenas nostra pars inuidiosa iuuenta: Et vita & mortis gloria iusta mea.*

S V N T Q V O S C V R R I C.] id est, sunt qui delectantur equorum alendorum & certaminum curulium studio ob victorias Olympicas, quae omnium erant clarissimae. curriculum autem nomine, malim hoc loco currū significari, quam spatium, in quo curritur, Festo autore fretus, qui curriculum a curru diminutum esse scribit.

P V L V E R E M O L Y M P.] equorum cursu puluis excitatur. Itaque ex eo, quod subsequitur, id, quod antecedit, intelligere debemus. sic 11. ↓ in certamine illo equestri, quod instituit Achilles in funere Patrocli, magna vis pulueris attollitur. *ἴσπερ δὲ σέρνοισι κοινὴ ἱσπὴ ἀειρομένη.* id est, sub pectoribus autem puluis sublatu stabat. & paullo post utitur Homerus verbo *κοινοῦτες*, quod idem ferè valet, quod puluerem colligentes. *οἱ δ' ἐπίπτον κοινοῦτες πείθειο.* Sic Virgil. lib. 3. Georgic. *tum fuluæ nimbus arena Tollitur.* Quidam hoc referunt ad puluerem corporibus aspersum, seu corpora puluere inquinata, quale est illud Od. 1. lib. 2. *Audire magnos iam videor duces. Non indecoro puluere sordidos, &c.* Certamen porro Olympicum ab Hercule fuisse institutum post Augeam deuictum,

Elida direptam ac vastatam, Phyleum restitutum, D atque in patrio regno collocatum, cum vitorum paenuriam, quam belli calamitas effecerat, eorum, qui in acie ceciderant, vxoribus cum reliquijs exercitus commiseri iussis, expleuisset, scribunt Homeri interpretes 11. λ. Iam Pausanias in Eliacis tradit xxvi. Olympiade ceptum esse Olympiae equorum aduultorum cursu certari, Thebanumque Pagondam pronunciatum esse victorem. Paterculus autem Olympicorum certaminum auctorem Iphitum quendam Eleum fuisse tradit. Qui equos hoc animo alebant, ut Olympiae certarent, dicebantur à Græcis *ἰπποτροφεῖν* & τὸ θριπποτροφεῖν.

C O L L E G I S S E] Sic vitur hoc verbo Saty. 4. lib. 1. *quin per mala praecepta Fertur, uti puluis collectus turbine.* alibi aliter: ut epist. 2. lib. 1. *Auriculas citharae collecta sorde dolentis.* & x. *Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique.* & xi. *nec qui Frigus collegit, furnos & balnea vitat, &c.* & xii. *Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis Icci, &c.* & xv. *colletisne bibant imbreis.* & 2. libri 2. *collecta viatica multis Erumnis.* sic Virg. Melib. *Aut si, nox pluuiam ne colligat antè, veremur.* & Lucret. lib. 1. *Quod calor a medio fugiens ibi colligat igneis.*

M E T A Q V E F E R V I D I S E V I T A T A R O T I S] eo ipso 11. d. libro, quem modò testem produxi, Nestor Antilocho filio quadrigarum curriculum agitato tum alia, tum haec in primis praecipit, ut equum dexterem stimulet, eique habenas laxet: det operam, ut finisteriorita metæ appropinquet, ut modiolus rotæ summam metam attingere quidem videatur: sed non tangat tamen, ne & equos vulneret, & currum effringat. Versus Homeri ascribam non solum ut quiuis intelligat, quàm fuerit cursoribus illis metæ tactus periculosus ac fugiendus, verum etiam ut hic locus aliquantum illustretur. *τῶ δὲ μάλ' ἐγχεῖμας ἐλάαν ὄρδον ἄρμα καὶ ἴσπας.* Αὐτὸς δὲ κληθῆναι εὐπλέκτω ἐνὶ δίσκῳ Ἡκ' ἐπ' ἀριστερὰ τοῖν, ἀπὸ τῆ δέξιόν ἴππον Κένσε ὀμοκλήσας, εἴξει τε οἱ ἠνία χροῖν. Ἐννύση δὲ τοῖ ἴππος ἀριστερὸς ἐγχεμφθῆτω. Ως αὖ τοῖ πλήμνη τε δόασσται ἄκρον ἰκέσται Κύκλου πειπήσῃ, λίθῳ δ' ἀλέασται ἐπαυρεῖν, Μήπως ἴππος τε τρώσῃς, κατὰ ἄρματα ἄξῃς, id est, huic metæ valde appropinquans ad eam quàm proximè currum & equos impelle. Tu ipse autem in curru bene compacto incumbito. paulum in partem sinistram horum. ad dexterum equum pungito vociferans, eique manibus laxato habenas. Metæ autem equus sinisterior sic appropinquato, ut tibi rotæ modiolus summam quidem metam attigisse videatur, sed lapidis tactum vites tamen: ne quo pacto & equos vulneres, & currum perfringas. Sophocles autem in Eleetra sic describit certamen equestre, seu curule, ut pene oculis cernere videamur. Eo loco Pseudorestes ille cum laxata laua habena alter ex equis cursum suum inflexisset, imprudens ad summam columnam offendit: quo facto modiolos rotarum, axemque perfregit, ipse è curru excussus est. Equi autem eo collapsi, lorisque diruptis implicato, per medium Circum fugientes diuersi abierunt, atque ita aurigam suam dilacerarunt, ut represso

A presso tandem à ceteris aurigis equorum cursu, solutus & explicatus ille à nemine suorum agnosceretur. Versus eos duntaxat ascribam, qui ad hunc locum pertinent: *Ἐπειτα λύων ἠνία ἀριστερὰν Κάμπιοντος ἴππευ λαμβάνει σήλω ἀκραν Πάισας ἔθραυσε δ' ἄξονος, μέσας Χύσας, Κἄξ' ἀντήσον ὠλίωδε, συνδ' ἐλίσσεται Τμητοῖς ἰμάσι, πῶ δὲ πῖπλοντος πῆδω Πῶλοι διεσπάρησαν εἰς μέσον δρόμον.* eodem pertinent illa Theocriti *εἰδ. λα. ἴππους δ' ἐξέλασσαν ὑφ' ἄρμα π. καὶ περὶ νύσαν Ἀσφαλέως κάμπιοντα προχῶ σὺριχα φυλάξαι Ἀμφιτρύων ὄν παῖδα φίλα φρονέων ἐδίδασκεν Αὐτός.* docuerat (inquit) Amphitryo ipse filium suum ita equos currui iunctos agitare, rotæque modiolum circum metam inflectere, ut eam vitaret. Videtur mihi etiam M. Tullius in oratione pro M. Cælio, quo loco adolescentiæ voluptates, ac libidines extenuat, postulatque à iudicibus, ne vicinitas, & familiaritas Clodia, mulieris impudicæ, Cælio fraudi sit, ad hunc flexum tantopere in certaminibus illis periculofum, respexisse. sic enim ille, *In hoc flexu ætatis (nihil enim occultabo fretus humanitate ac sapientia vestra) fama adolescentis hesit ad metas, notitia noua mulieris, & infelici vicinitate, & insolentia voluptatum.* Et item Eurip. in Hippol. coron. *Τέλος δὲ κάμψαμι, ὡς περὶ ἠξάμω, βίη, id est, detur mihi vitæ finem ita, ut cæpi, flectere. quod valet, contingat mihi mors vitæ consentanea. metam in epist. de arte poët. pro calcæ stadij vsurpauit. *Qui cupit optatam cursu contingere metam, Multa tulit, fecitque puer.**

FERVIDIS] sic Virgil. *Æneid. 2. Frenaque feruentis que rotas.* Idem Georgic. 3. *volat vi feruidus axis.*

HUNC SI MOBILIUM] eo libentius *mobilem* lego, non *nobilem*, quod hanc scripturam & Porphy. agnoscit, & nostræ ætatis viri doctissimi probant. Mobileis autem, Quiritis appellat Horatius propter comitiorum inconstantiam, & varietatem, populique Rom. in suffragijs ferendis leuitatem, quam pluribus locis declarat M. Tullius, ut in orat. pro Murena his verbis, *Quod enim frētum, quem Euripum tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio comitiorum? Dies intermissus vnus, aut nox interposita sepe perturbat omnia, & totam opinionem parua nonnumquam commutat aura rumoris, &c.* & item pro Planicio. *Non enim comitijs indicat semper populus, sed mouetur plerunque gratia: cedit precibus, facit eos, à quibus est maxime ambitus: denique si indicat, non dilectum, aut sapientia ducitur ad indicandum, sed impetu nonnumquam, & quadam etiam temeritate, &c.* quæ fuerant à M. Antonio Mureto annotata. sed quod idem Mureto scripturam *nobilem* incircò reijcit, quod in mandandis honoribus non modò nobiles, sed etiam humiles & obscuri, & plebei ius suffragij habebant, ea ratio apud me non admodum valeret. Nam Quiritum nobilitas, penditur & spectatur non ex ordine, sed ex vniuersi populi antiquitate: quæ sanè à Quirino, id est, Romulo Romani generis auctore ducitur. magis me mouet quod epichetum *nobilem* hoc loco mihi videtur & otiosum, neque satis confo-

num: otiosum, quia nobilitatem populi Romani hinc commemorare superuacaneum est: non est autem consonum, quia absurdum videtur, cum turbam dicat, nobilitatem ascribere. Contra cum turba & mobilitas aptissimè vnà cohærant: loquatur autem Horatius de suffragijs & comitijs, quibus nihil est incertius, nihil mutabilius, & in quibus magni corporum & animorum motus versantur, vox *mobilem* mihi videtur huic loco valdè conuenire. Nam nomen *mobiles* non ad res inanimatas tantum pertinet, ut Od. vii. lib. 1. *mobiles pomaria riuus, &c.* & Od. xxiii. *Nam seu mobiles veris inhorrui Aduentus folijs.* & Satyr. vii. lib. 2. *ut neruis alienis mobile lignum.* & epist. ad August. *puncto mobiles hora:* verum etiam ad animum, ut Q. Metell. ad Cicer. lib. 5. epist. *Te tam mobili in me, meosque esse animo non sperabam,* & Cicero ad Metell. secunda eius libri epist. *nec in te, ut scribis, animo sui mobili, sed ita stabili, ut in mea erga te voluntate, etiam desertus ab officijs tuis, permanerem.* Idem pro Q. Rosc. Com. *quem hominem? leuem? immo grauissimum. mobilem? immo constantissimum.* Cæsar lib. 3. de bell. Gall. *Itaque cum intelligeret, omnes ferè Gallos nouis rebus studere, & ad bellum mobilitate, celeritateque excitari, &c.* Idem lib. 4. *mobiles in consilijs capiendis appellat.* Hor. lib. de Arte poët. *Mobilesque decor naturis dandus & annis.*

TERGEMINIS TOLLERE HONORIBVS] Cogor hinc ab ijs dissentire, qui tergeminos honores accipiunt quæsturam, tribunatum plebis, ædilitatem maiorem, præturam, consulatum, censuram. Nam tergemini non sex, aut senos: sed treis, aut ternos significant. declarant tergemini Horatij, & tergemini Curiatij. addè Geryonem tergeminum, cui tria corpora fuisse confictum est à poëtis: quem idcirco ter amplum idè Horat. appellat Od. xiiii. lib. 2. Lucret. lib. 5. *Quid ve tripeçtora tergemini vis Geryonai?* Virgil. lib. 8. *Nam maximus ultor Tergemini nece Geryonis, &c.* Accedat triceps Cerberus, de quo sic Tibullus eleg. iiii. lib. 3. *Nec canis anguinea redimitus terga caterua, Cui tres sunt lingua, tergeminumque caput.* Hoc igitur positum sit, per tergeminos honores vel treis magistratus significari, non sex: vel, quod magis probo, amplissimos & maximos honores. si treis, qui sint hi, videamus. Honorum gradus sunt hi, quæstura, ædilitas maior, (nisi cum tribunatus interponebatur,) prætura, consulatus. quod & M. Tullius declarat in Lucullo. *In Asiam quæstor profectus sum, deinde absens ædilis factus, continuo prætor, post in Africam, inde ad consulatum.* & T. Liuius lib. 32. *annalium. Comitia per M. Fuluium, & M. Curium tribunos plebis impediabantur, quod T. Quintium Flamini consulatum ex quæstura petere non patiebantur. Iam ædilitatem, præturamque fastidiri, nec per honorum gradus documentum sui danteis nobilibus tendere ad consulatum, sed transcendendo medio summa imis continuare.* De censura & dictatura quid attinet dicere? cum dictatura quidem difficilium tantum & turbulentis reipub. temporibus adhiberi solita sit: censoria autem notatio, neque impedi-

4
A mento cuiquam fuerit vnumquam, quo minus eius ratio haberetur in petendis honoribus, & nonnumquam de rep. sublata sit: censores denique ipsi subscriptione censoria sibi standum esse numquam existimarint, vt ostendit M. Tull. in Cluentiana? Adde quòd ex censura nihil ad dignitatem hominis consularis accedere potest, cum scribat M. Tull. in Planciana, honorum populi finem esse consulatum. His igitur positis existimarim ternarium numerum hoc loco, vel simpliciter & literatè & propriè accipiendum: vel translata & prouerbij loco. Si simpliciter & propriè placebit accipi, tergeminos honores intelligemus adilitatem maiorem, præturam, consulatum. Quòd si quis quærat quamobrem quæsturam è numero trium honorum tollam, præsertim cum primus magistratus vrbani nominetur, & M. Tull. Ver. VII. honoris nomine afficiat his verbis, *ita sum quæstor factus, vt mihi hunc honorem non delatum, sed commissum arbitrer*: respondebo, magistratum quidem fuisse, & honorem, sed non curulem, & minimæ auctoritatis, nulliusque ferè Imperij. Ita que idem M. Tull. lib. 2. accusat. primum honoris gradum nominat, non honorem. deinde quæstores dabantur prætoribus & consulibus tanquam adiutores, & administrari quidam. Præterea quæstori prætor parentis erat loco, & quæstor prætori, liberorum, vt ex multis M. Tullij locis intelligere licet. Tum verò quæstorem prætor poterat coercere. quin etiam homini priuato licebat eum in ius vocare. Neque autem vocationem, neque prehensionem in vrbe habebat: ergo neque licentiam, neque viatorem, vt scribit A. Gellius ex Varrone: quod tamen verum non est. nam fasces & lictores habuisse perspicuum est ex oratione pro Plancio. Postremò fortasse dici potest, quæstorem non habuisse sententiæ in senatu dicendæ potestatem: sed tantummodo pedibus in aliorum sententiam discedere solitum esse: quare tamen nihil affirmo. agere quidem cum populo, & contionem habere suo iure non poterat. neque est quòd quisquam mihi dicat, ei, qui quæstor non fuisset, non licuisse maiores petere magistratus: ergo quæsturam suam in honoribus locum debere obtinere. ad hoc enim respondebo tanto magis eam in enumerandis honoribus nobis prætermittere licere, propterea quòd etiam si non numeretur, reliquos magistratus tamen antecessisse intelligatur. De adilitate maiore autem cum multa dici possint, quamobrem in honorum numero sit habenda, tum ea multum valent, quæ scribit M. Tull. lib. 5. accusat. de sua adilitate verba faciens: *Obearum rerum laborem & sollicitudinem fructus illos datos, antiquiorem in senatu sententiæ dicendæ locum, togam prætextam, sellam curulem, ius, imagines ad memoriam, posteritatemque prodendam.* Nam ex illo loco perspicuum esse potest, quantum dignitatis atque amplitudinis afferat adilitas. Præterea adili contionem aduocare, & cum populo agere licebat, quod non nisi maiori magistratui licebat. Quamuis autem præturam & consulatum obtinere poterat, qui adilitatem non gessisset: sæpe tamen accide-

bat, vt offenderetur populus, si quis adilitatem non petiuisset. Nam in suspensionem illiberalitatis & auaritiæ veniebat: quod declarat locus ille Ciceronis lib. de Offic. secundo his verbis, *Vitanda tamen est suspicio auaritiæ. Nam Mamercus, homini ditissimo prætermisso adilitatis consulatus repulsam attulit.* Ne illud quidem me mouet, quòd multi adilitatis repulsam passi, prætores & consules facti sunt. Id enim comitiarum inconstantia, populique leuitati ascribendum est. Postremò M. Tull. ostendit lib. 3. de legibus, adilitatem, primum ascensum fuisse ad amplioris honoris gradum. Iam verò de prætura quin ea secundum locum suo quodammodo iure sibi vendicet, nemo, opinor, dubitabit. Prætores enim absentibus consulibus consulare munus obtinebant more maiorum, vt scribit M. Tull. epist. ad Plancum lib. 10. & T. Liuius lib. 7. tradit prætores dictos & habitos esse consulum collegas. Sequitur consulatus, quem honorum populi finem fuisse paulo antè ex M. Tullio diximus. Ex superioribus igitur colligi potest per tergeminos honores ab Horatio significari adilitatem, præturam, consulatum: vel, si quis adilitatem prætermitti potuisse impune contenderet, quæsturam, præturam, consulatum. Tribunatus portò quamuis fuerit magistratus sacrosanctus, & auxiliij causa ab initio comparatus, non erat tamen necessè, eum, qui præturam, aut consulatum petiturus esset, tribunatum gessisset. Præterea tribunatus multis annis post urbem conditam, ex dissensione senatorum & plebis natus, & sæpe intermissus est, vt ex T. Liuius intelligere licet. Quod item ostendit M. Tullius Ver. II. vel potius proæmio accus. Verr. his verbis, *Ipsè denique Pompeius cum primum contionem habuit: vbi (id quod maxime expectari videbatur) ostendit, se tribuniciam potestatem restitutum, factus est in eo strepitus & grata contionis admurmuratio.* Deinde tribunatum nemini, nisi qui è plebeia esset familia, capere licebat. deinde tribunatum petebat ferè homines populares, & ab optimatum consilio & secta remoti. Si igitur propriè tergeminos accipiemus, tres eos, quos dixi, honores intelligemus, Sin translata & *μυστηριώδης* accipiemus per tergeminos honores, legitimum quendam, & iustum, & absolutum honorum numerum intelligemus, seu potius, vt supra dixi, summos & amplissimos honores, vt adilitatem maiorem, præturam, consulatum, &c. quemadmodum sæpe apud poetas Græcos & Latinos *τρεῖς*, & *ter*, vsurpatum videmus pro multum, & sæpè. Hom. Od. ε. *τρεῖς μεγάρες Δαναοὶ καὶ τετρεκλίς* quod Virgil. expressit primo Æneid. & Hor. Od. XIII. huius libri, *felices ter & amplius, Quos irrupta tenet copula.* & apud Æsch. in Prometh. *κακῶν τελευμία.* sic Od. XXVIII. eiusdem, *licebit Iniecto ter puluere curras.* & Od. XVII. secundi, *Latum theatris ter crepuit sonum.* & Od. tertia lib. 3. *Ter si resurgat murus æneus.* & Od. XVII. *Gaudet inuisam pepulisse fossor Ter pede terram.* & Od. XXI. *Quæ laboranteis vtero puellas Ter vocata audis.* & Od. XVII. lib. 2. *Cum populus frequens Latum theatris Ter crepuit sonum.* Atque hoc ex eo natum, quòd numero ternatio in

facris,

A factis, in rebus diuinis, atque adeò in carminibus & excantationibus utebantur, tanquam naturæ diuinæ accommodatissimo, & gratissimo. Theoc. *φαρμακέντρ. Ες τρίς δ'ποσύνδω, καὶ τρίς τὰ δὲ πότνια φωνῶ.* quale est illud Virgilij in sua pharmac. *Terna tibi hæc primùm triplici diuersa colore Licia circundo,* &c. sic Tib. eleg. secunda lib. 1. *Ter cane, ter ditis despue carminibus.* Etiam oratores vsurpant, vt Demosth. *περὶ ᾧσσοπέρεσβ. πείς ἔχ' ἀπαξ δ'πολωλένας δίκας.* id est, dignus, quiter, non semel moriatur. Errant autem vehementer qui per tergeminos honores, maximos & sapius iteratos populi plausus significari putant. **TOLLERE HONORIB.]** Vel dixit tollere honoribus pro eo quod est, tollere ad honores, vel ita, vt dicimus ferre & tollere laudibus. sic enim Od. XXI. huius lib. *Vos tempe totidem tollite laudibus.*

SI PROPRIO COND. HORR.] id est, si quam plurima fructuosissimorum agrorum habet iugera, si copiosus & diues est arator. ita vtitur eodem verbo epist. ad August. lib. 2. *Conditam post frumenta leuantes tempore festo Corpus, & ipsum animi spe finis dura ferentem.*

B **QUICQUID DE LIBYCIS VER. AR.]** Libyam seu Africam numerant scriptores in regionibus frumenti fertilissimis: eò respiciens, dixit Sat. 3. lib. 2. *Frumenti quantum metit Africa.* & Martial. lib. 6. *Possideat Libycas messeis Hermumq, Tagumque, &c.* Seneca Thyeste. *Non quicquid Libycis terit Ferruens area messibus.* Ennius Satyr. lib. 3. *Laii campi, quos gerit Africa terra politos.*

ATTALICIS CONDICIONIBVS.] id est, opulentissimis atque amplissimis condicionibus, & vel regno Asiæ proposito, vel Asiaticis opibus oblatis, numquam neque huic ambizioso præsertim apud populum gratioso, neque illi aratori præsertim abundanti, & copioso, persuadeas vt suo studio, vitæque instituto relicto, nauigationis periculum quæstus causa subire velit. Fuit autem Attalus rex Pergami, & totius Asiæ, qui populum Rom. fecit heredem. de quo plura ad Od. XVIII. lib. 2.

C **NUMQUAM DIMOVEAS]** sic quidem scriptum reperi in libris omnibus manu scriptis, sed malim legi *demoueas*, vt hæc sit sententia: nunquam eum de suo instituto sententiæ deducas, aut demoueas. Non dubium est autem, quin hoc verbum non apud hunc poëtam solum, verum etiam apud M. Tull. permultis locis ita sit emendandum. Vt in orat. contra Rul. *ex ea possessione remp. demouere.* & parad. *de sententia demouere.* & Philip. quarta, *Virtus est vna altissimis defixa radicibus, que numquam vlla vi labefactari potest, numquam demoueri loco.*

TRABE CYPRIA] trabe, id est naui, hypallage. sic Virg. Æne. 3. *Vela damus, vastumque cana trabe currimus equor.* Sed quam obrem Cypria? quia Cyprus abundat materia opportuna atque utili ad naueis ædificandas vel à carina vsque ad summam mali partem. Quidam tamē nauem intelligunt, totam ex trabibus cyprijs, id est, cypri arboris compactam.

MYRTOVM] mare Myrtoum à Myrtoo

D **OEnomai auriga nominatum esse traditum est:** quem Pelops ab Hippodamia falsò apud se accusatum, quasi ei stuprum inferre conatus esset, cum illa absente Pelope Myrtoi complexum & concubitum vltro appetisset: in mare proximum è curru præcipitem deiecit. Verum Pausan. Arcadicis hæc non probat. vult enim, mare Myrtoum à muliere quadam Myrtone esse appellatū. Pausania verba sunt hæc, *Οὐκ αὖ οὐδὲ τὸ Μυρτώων δ'πὸ Μυρτίλλου τῷ Ἑρμῷ φαίνοιντο κεκλημένον, ἀρχόμενον τε δ'πὸ Εὐβοίας, καὶ παρ' Ἑλένης ἐρήμην ἴησον καθ' ἡκον εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἀλλὰ μοι δοκῶσιν Εὐβοέων οἱ τὰ ἀρχαῖα μνημονεύοντες ἐοικῶτα εἰρηκέναι, λέγοντες δ'πὸ γυναικὸς Μυρτῆς τῆς πελάγει γεγενῆσθαι τὸ ὄνομα τῆς Μυρτώω.* id est, non igitur mare Myrtoum à Myrtilo Mercurij filio videri debeat appellatum, quod initium capit ab Eubœa, & præter Helenā, insulam desertam, vsque ad mare Ægæum pertinet: sed mihi videntur Eubœorum ij, qui res antiquas memoriæ prodiderunt, verisimilia quædam & probabilia dixisse, in eo quòd tradiderunt mari Myrtoo nomen esse impositum à muliere quadam Myrtone. est autem mare Myrtoum maris Ægæi pars, & ita vndosum, procellosum, & naufragijs infestum. **PAVIDVS NAVTA.]** aptum epithetum. sic Od. XXI. huius lib. *Ceruam pavidam:* & Od. I. epod. leporem pavidum appellat. pavidum autem hoc loco nauatam dixit propter aduersas tempestates, & naufragij metum. alibi nauas auidos dicit, vt Oda XXVIII. eiusdem libri, *Exitio est auidis maro nautis.*

LVCTANTEM ICARIIS.] participium luctantem cum dandi casu coniunxit, vt Od. III. huius lib. dixit, decertantem Aquilonibus, & ita de similibus sentient dum. lege quæ annotata sunt ad Od. VI. lib. 2. ibi, *viridique certat Bacca Venafro.* Dædalum & Icarum eius filium post Pasiphææ cum tauro concubitum, Minois iram fugienteis sese è Creta subduxisse, Icarumque Solis propinquitate alis colliquefactis, in mare subiectum decidisse, atque ab eo, mare Icarium esse nominatum, notius est, quàm vt inculcare debuerim. infra Od. I. lib. 4. *Ceratis ope Dædalæa Nititur pennis.* Est autem etiam mare Icarium, maris Ægæi pars.

AFRICVM] ventum ab occasu hiberno flantem: de quo Virg. lib. 1. Æn. *Crebèrque procellis Africus.*

INDOCILIS PAVP. PA.] id est, quineque aduersa tempestate, neque naufragio, neque vllò alio nauigationis incommodo patientiam paupertatis doceri potest. Hæc quidem est nominis, *indocilis*, propria significatio, sed vsurpauit M. Tul. pro eo, quod Græci *ἀδιδάκτων* dicunt, in Lucullo, his verbis: *Sed incredibilis quedam ingenij magnitudo non desiderauit indocilem vsus disciplinam.* disciplinam vsus, indocilem dixit, quæ nullis præceptis contineatur, quæ doceri non possit.

EST QUI NEC VETERIS] aliud hominum genus proponit, qui totam ætatem in computationibus, in somno, in otio, & voluptatibus consumunt.

MASSICVM] vinum Massicum posuit pro quobus
b iij uis

6
 A uis vino generoso. Nascitur autem in Massicis montibus, qui sunt in Campania, de quibus Plin. lib. 3. cap. v. *Ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles, & temulētia nobilis succo per omnes terras inchoyo atque (vt veteres dixerunt) summum Liberi patris cum Cere-re certamen. Hinc Setini & Cacubi obtenduntur a-gri. Hic iunguntur Falerni, Caleni. Dein consurgunt, Mass. Gaurani, Surrentinique montes. Oda xxj. lib. 2. Quocunque lectum nomine Massicum, &c. & Sa-tyra 4. lib. 2. Massica si calo supponas vina sereno, &c. addidit nomen veteris quia vetustas vinum commendat, qua de re alibi dicemus.*

NEC PARTEM SOLIDO D.] demere par-tem de die solido idem valet, quod dicit Ode VII. lib. 2. frangere diem. Et solidum diem, siue inte-grum appellare malis, hic nominat, quo die nihil quis edit, nec bibit: vt Od. v. lib. 4. *dicimus integro Siccī manē die, &c.* Est autem frangere diem, ope-re & labore vsitato, & quasi legitimo intermisso, atque interrupto, corpus cibo, & potione curare acreficere, Genioque indulgere. Solebant enim magna ex parte Romani illi veteres totum ferē di-em in rebus agendis ponere: sub vesperum autem, aut certē post meridiem corpora curare, vinoque, & epulis operam dare. Significat igitur, nonnul-los adeo non esse vel in rep. administranda, vel in re familiari tuenda, vel in alijs studijs, & negotijs occupatos, vt multo malint magnam diei partem in conuiujs, & cōpotationibus consumere, quā m sicci, & ieiuni vsque ad vesperum permanere. Ea-dem ratione videtur M. Tullius in epistola ad Pa-pirium Pētum lib. 9. epist. integram famem appel-lare eam, quæ ad cenæ tempus perfertur, neq; vel tantillo cibo sedata, aut leuata est. *Integrā (inquit) famem ad ouum assero, ita vsque ad assum vitulinum opera perducitur.* Quem igitur hic solidū diem no-minat, Od. v. lib. 4. integrum appellat: & dies fra-ctus opponitur integro, vt integer sit, de quo nihil sit detractum, quod in curando corpore ponatur: fractus autem, qui totus in negotio non sit posi-tus, sed diuisus ita, vt eius pars vel multo maxima, vel quanta cunque sit, ad vinum, atq; epulas, eius-modique delicias, & voluptates siue necessarias, siue non necessarias, conferatur.

C SPERNIT] videtur esse *μεινωσις* seu *ἐλάττωσις*, nō spernit, pro exoptat, concupiscit. ordo autem hic est, nec spernit pocula optimi vini veteris, nec spernit demere, id est, detrudere partem de die, & ad epulas ac voluptates conferre.

NUNC AD AQUÆ LENE CAPUT SAC.] aquam factam, fontem intellige: qua de re mox dicemus. fontis caput autem, est fontis principium, & origo, vnde primū erumpit & manat a-qua. Ex quo à capite arcessere, id est, ab ipso prin-cipio petere, seu repetere, & caput pro cuiusque rei principio, & origine. Cic. pro Plancio, *Sed si quid sine capite manabit, aut si quid erit eiusmodi, vt non extet auctor, qui audierit, &c.* & ib. caput & fō-tem coniungit. *Etenim ad caput, & ad fontem vtri-usque generis veniamus.* & pro Calio: *sin autem vt riuulus arcessitus, & ductus ab ipso capite accusationis vestrae, letabor, &c.* & ibid. *horum duorum criminū video fontem, video auctorem, video certum nomē &*

caput. & lib. 2. de finib. *Atque ab isto capite fluere necesse est omnem rationem bonorum, & malorum.* Caput fluuij autem est, quo in mare influit, quod ostium appellauit Virg. Georg. 4. *Tristis ad extre-mi sacrū caput astitit amnis.* & Cæsar lib. 4. de bel-lo Gall. loquens de Rheno, *Multisque capitibus in Oceanum influit.* Nam qui putant caput fluuij, esse principium & originem fluuij, errant: neque re-ctē explicant locum illum Virg. *Æneid. lib. 8. Hic mihi magna domus celsis caput vrbibus exit.* Per caput enim Roma significatur. Hoc modo autem Virgilij versus explicandus est. *Hic, id est, non longē ab exitu meo, & ostio, quo in mare ingre-dior, magna domus mihi exit, id est, oriri incipit: cel-sis caput vrb. id est, quæ futura est aliarū magnarum vrbium caput & princeps. Quod autem illi ex ijs quæ paulō pōst sequuntur, sententiam suam con-firmari dicunt. Quo te cumque lacus miserantem incommoda, &c.* Nihil dicunt, nam planē & per-spiciuē his verbis fons fluuij significatur: quis ne-get? sed cū suprā dicat, *Hic mihi magna domus, &c.* Certum locum indicat Tiberis fluuius, vbi domus sua futura sit, & caput vrbium. *Æneas au-tem cū ita loquitur, Quo te cumque lacus, &c.* in-certum sibi esse significat vbi sit origo Tiberis. Præterea cū *Æneas* longissimē abeslet ab origi-ne & fonte Tiberis, non possunt illa verba, *Hic mihi magna domus*, de fonte fluuij intelligi, vt po-tere quæ locum propinquum indicant.

MULTOS CASTRA] multi castris, & studio rei militaris delectantur.

ET LITVO TVBÆ PERM. SON.] quem-admodum hic tubæ sonitum cum lituo: ita Od. 1. lib. 2. lituorum strepitum cum cornuū murmure coniungit in describenda pugnae imagine, his ver-bis. *Iam nunc minaci murmure cornuum Perstrin-gis aureis, iam litui strepunt.* solebant enim Roma-ni nō solum tubis, verū etiam lituis acuerē mili-tum animos, ex quo apud Tull. tuba belli ciuilib, & lituus profectiois ad Pompeium, pro impul-sore posita sunt. Verba Ciceronis sunt hæc in e-pist. ad Ampium Balb. lib. 6. epist. *qui tulissent a-cerbius veniam tibi dari, quem illi appellant tubam belli ciuilib. idem lib. 11. epist. ad Attic. Posteaque, quā mibi litera a Balbo Cornelio minore missa essent, illum existimare, Quintum fratrem lituum mee pro-fectiois fuisse (ita enim scripsit) &c.* eodē perti-nent illa Virgil. Georg. 3. *Primus equi labor est, ani-mos, atque arma videre Bellantum, lituōsque pati.* & *Æneid. VI. de Miseno, Hectora circum, Et lituo pu-gnas insignis obibat, & hasta.* Vide Aul. Gell. lib. 1. cap. xi. Fuit autem & alius lituus in signe augura-tus: de quo sic M. Tul. lib. 1. de diuinat. *Quid litu-us iste vester, quod clarissimum est in signe auguratus? vnde vobis est traditus? nempe eo Romulus regiones di-rexit tum, cū urbem condidit: qui quidem Romuli li-tuus, id est, incuruum, & leniter a summo inflexū ba-cillum, quod ab eius litui, quo canitur, similitudine no-men inuenit: cū situs esset in curia Saliorum, quæ est in Palatio, eaque deflagrasset, inuentus est integer.*

BELLA QVE MATRIBVS DETEST.] de-testata posuit *ματρικῶς*, vt notat Priscian. lib. 8. matribus autem detestata bella dixit, propterea quod

A quòd in eis matres plerunque filijs orbantur. sic inf. Od. xvi. lib. epod. *Parentibusque abominatus Annibal.* eòdem pertinet illud Eurip. in Hecuba, πολλοὶ τ' ἐπὶ κράτῃ μῆτηρ τέκνων θανόντων πίθεται Χέρα, δρῦ πτεταί τε παρὰ γὰρ δαίμων ὄνυχ' ἀπθήμενα σπαραγμοῖς. quorum verborum hæc ferè sententia est. canòque capiti mater manum infert liberis in bello mortuis, genasque lacerat vngue cruento. sic & Virgil. lib. II. *Æneid. Hic matres, miseræq; nurus, hic cara sororum Pectora mentum, puerique parentibus orbi Dirum exsecrantur bellum.*

MANET SVB IOVE FRIGIDO] si dixisset, cubat sub Ioue frigido, verbum Græcum expressisset ἀϊθριοκοίτη. iam quod Iouem pro cælo posuit, visitatum est omnibus poetis Græcis & Latinis. Theocr. *ἔιδ. δ. x. ὁ ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει ἀϊθριος, ἄλλοκα δ' ὕει. Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere fulget.* Virg. Georg. I. *Iupiter humidus Austris Denset, errant que rara modo, & qua densa relaxat.* idem secund. *Et iam maturis metuendus Iupiter visis.* Hor. Od. xxi. huius lib. *Quod latus mundi nebula, matrisque Iupiter urget.* & Od. x. lib. 3. *puro numine Iupiter.* Od. xiii. epod. *Horrida tempestas calum contraxit, & imbreis, Nivesque deducunt Iouem.* Catulus autem pro vento posuit: *sive utrumque Iupiter Simul secundus incidisset in pedem.* iam verò notum est ita loqui Latinos, cælum graue, tenue, frigidum, caliginosum, crassum, humidum, potius quàm aër grauis, tenuis, &c. Profert autem hunc locum Seruius ad illum Virg. *Æneid. 3. modo Iupiter adsit.* & *sub Ioue* interpretatur ὑπὸ διῷ, seu sub diuo. profert & ad illum *Æneid. 6. primisque in faucibus Orci:* vbi dicit, Deum esse positum pro loco, vt cum Iouem dicimus, & ætherem significamus.

B VENATOR] sic Hom. de venatorib. ὀδυσοῖσσι, οἱ τε καὶ ὕλλω Ἀλγῆα πάσχεισιν κορυφὰς ὄρεων ἐφέποντες, id est, qui in silua dolores perferunt, dum in summis montibus versantur. & M. Tull. lib. 2. Tuscul. *Pernoctant venatores in niue, in montibus vrisse patiuntur.* Horat. Saty. II. lib. 1. *Leporem venator ut alta In niue sectatur.*

CATVLIS FIDELIB.] Canum fidelitatem, & studium venandi, pluribus verbis declarat M. Tull. lib. 2. de nat. deorum. *Canum tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatione, tantumque odium in externos, & tam incredibilis ad inuestigandum sagacitas narium, tanta alacritas in venando, quid significat aliud, nisi ad hominum commoditates esse generatos?* vigilis appellat Horat. Ode xvi. lib. 3. *& vigilum canum Tristes excubia.* Vtrumque coniunxit Lucret. lib. 5. *Et lenis omnia canum fido cum pectore corda.* Theocrit. *ἔιδ. λβ.* hoc animal in primis ad hominum conuictum aptum ait esse, & prouidum, in eòque iudicium duntaxat desiderat, quo discernat eos, in quos sæuire debeat, ab ijs, quib⁹ eum parcere ac blandiri oporteat. sic Theo.

ἄποποι: οἶόν τ' ὅτι θεοὶ ποίησαν ἀνακτες Θηρίων ἀνθρώποισι μετιμμεναί, ὡς ἐπιμηδές. Εἰ δὲ κε φρένες ὡδὲ νοήμονες ἐνδοθεν ἦσαν. Ἡ δὲ δ' ὅτε χεὶρ χαλεπαίνε μεν, ὡς τε καὶ ἔτι: Οὐκ αὖτ' ἑτηρώων τις ἐδῆρσεν ἀδελπιμῆς, &c. quorum versuum hæc fere sententia est. O dii immortales. Qualem hanc bestiam dii finxerunt: quàm aptam ad hominū con-

uictum: quàm prouidam, & sagacem? Si ea in eo intelligentia esset, vt sciret cui irasci oporteat, cui non: nulla cum ea de principatu, & honore certaret. MARSVS APER.] Marsi Apulix populi.

ME DOCTARVM EDERÆ] ederæ præmia doctorum capitum, id est, doctorum virorum: nempe poetarum. nam poetæ victores coronis edereæ donabantur. epist. ad Iulium Florum. lib. 1. *seu condis amabile carmen, Prima feres edere victricis præmia.*

DIIS MISCENT SVPERIS] in Deorum me contubernio quodammodo collocant. Dijs me parem efficiunt.

NYMPHARVM QVE LEVES.] Nymphæ alix in nemoribus habitant: & hæc à Græcis ἀλοηίδες, id est, nemorales appellantur: alix in aquis, quæ naïdes, seu naïades, & hydriades communi & generali nomine dicuntur. sed harum alix sunt κρηνίδες Græcè, Latinè (si placet) fontanæ nominètur. alix ἐπιποταμίδες, liceat has fluuiatileis appellare. sunt & aliquæ ἐπιμηλίδες seu ἐπιμηλιίδες (vt Paufa. in Arcad.) quibus pecora sunt curæ: nõnullæ etiã ὄρεσιάδες, quæ montes incolunt. Nymphas ita definit Theocriti interpret. *ἔιδ. γ. Νύμφαι δ' εἰσι παρ' ὄν γυναικῶν χήματα ἐν τοῖς ὄρεσι φαινόμενα δαίμονα.* id est, Nymphæ autem sunt, quæ muliebri figura in montibus conspiciuntur dæmonia, seu deorum numina. Ac de Nymphis quidem sic Hom. *ἰλ. υ. Οὐτ' ἄρα Νυμφῶν, ταῖτ' ἄλστα καλὰ νέμονται, καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσα ποίηεντα.* Veteres autem cum omnium aquarum naturam, vt in qua præcipua vis insit alendi, atque augendi, diuinam existimabant, tum fluuiorum, & peremmium fontium maximè. Ex quo & Nymphis naïadibus antra consecrabant, & eas maxima religione venerabantur & colebant. Itaque Vlysem expectum, & patriam suam agnoscentem Homerus facit Nymphas manibus ad cælum sublatis ad hunc modum precantem, *Αὐτῆκα δὲ Νύμφας ἠρήσατο χεῖρας ἀνασχῶν: Νύμφαι νηϊάδες, κῆραι Διὸς, ἔ ποτ' ἔγχετε Οὐρανὸν ὕμμι' ἐφάμην, νῦν δ' εὐχολῆς ἀγανῆσι Χαίρετ', ἀπὸρ καὶ δῶρα δίδωσμεν, ὡς τὸ πάροσσεν.* quorum versuum hæc ferè sententia est. statim Nymphas manibus sublatis veneratus est. Nymphæ Naïades Iouis filix, desperabam me vñquam vos visurum. At nunc blandis precibus à me veneratæ, saluete. Porro etiam vobis dona largiemur, quæ admodum & antea. & ὀδυσο. p. Vlyssè à Melanthio caprario calce percusso, Eumæus tametsi eum nondum agnosceret, tamen tam improba & petulanti in hospitem egentem iniuria & contumelia commotus, Nymphas fontium præfides & custodes precatur, vt si vñquam eas Vlysses piè, religioseque coluit, saluus in patriam reuertatur, vt illius insolentiam comprimat, iniuriamque hospitibus illatam vlciscatur. sic igitur Hom. *Νύμφαι κρηναίαι, κῆραι Διὸς, εἰποτ' ὀδυσοῦς γ μὲ, ἐπὶ μῆρι ἔκχε καλύφας πῖονι δήμω, &c.* Theocritus autè Nymphas qualdam facit Castalidas, tanquam Musas. sed nihil vetat, quo minus & fons Castalius suas Nymphas habeat. Ne hoc quidem præteribo, Nymphas terrorem iniicere interdum, non solum agricolis, sed & quibuslibet alijs, eòsque de

A gradu mentis deturbare. Vnde *νμφόληπτοι* dicti, quos Latini Lymphatos appellant. quae de re dicemus ad Od. xxxvii. huius lib.

SECERNUNT POPULO] à vulgo separant, ut ceteris hominibus praestantem. Vtitur hoc verbo epist. de arte poet. *Publica privatis discernere.* & Ode 111. lib. 3. *Secernit Europen ab Afro.*

NEC POLYHYMNIA] apparet ex hoc loco Polyhymniae nomen ab hymno ductum esse. sed Lucianus lib. *περὶ ὀρχήσεων* vult *ἐπὶ τῆ μνησθῆναι*, his verbis *καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς πολυμνίαν, ἣν ἔλεγον αὐτῆς ἀσκήναι, καὶ μνησθῆναι περὶ πάντων.* & filiam eius Polymniam propitiam habere ei propositum est: & omnia memoria tenere conatur. Ex eo quidam censuerunt hoc loco legendum esse *πολυμνία*: quod nomen, quamque lectionem probarem, nisi codices omnes reclamarent. huic alij agriculturam, alij benè dicendi facultatem, alij artem gestu loquendi ascribunt: Horat. *ἔπιμον* nominis lecutus, lyram & cantum. Iam verò etiam Ouidius Polyhymniam dixit, ut annotat Muretus, *Diffensere Deae, quarum Polyhymnia cepit Prima.* & Virgil. in Ciri. *Nam verum fateamur: amat Polyhymnia verum.*

B LESBOVM] Propter Sapphonem & Alcaum.

QUOD SI ME LYRICIS] Quod si me ad Poëtarum lyricorum numerum ascribes, &c. Inferes autem, scriptum reperi in tribus lib. Vaticanis. quam scripturam magnopere probo.

SVBLIMI FERIAM] non assentior ijs, qui hoc loco legi volunt, *sublimis*. Nam & reperi scriptum *sublimi* in omnibus ferè codicibus manuscriptis, & sublimi vertice ita dictum esse puto, ut Od. xxvi. lib. 3. *sublimi flagello.* Præterea, quod Germano Valenti Pimpuntio viro doctiss. videtur, fortasse loquendi figuram Homericam exprimere voluit, *Ἰλιάδ. δ. Οὐρανὸν ἐστέρησε καὶ πη: quod tamen Virgilius sic videtur Latine reddidisse: caput inter nubila condit.* si quis tamen sublimis malet, non pugnabo. sic Ter. in And. *sublimem hunc intro rape, quantum potest.* id est, ita eum sublatum rape, ut terram non tangat. & Virg. *Æneid. 5. quem prapes ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger uncis.* Illud autem, quod est C Od. xv. huius libri *sublimi anhelitu*, translatum est. significat. n. anhelitū ex alto pectoris recessu ductum: quod contingit ijs, qui longo cursu defatigati, agrè animam recipiunt.

AD AVGVSTVM CÆSAREM. Ode. 2.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris eadem: vnam imperij spem in Augusto constitutam.

IAM satis terris niuis, atque diræ
Grandinis misit pater, & rubente

Dextera sacras iaculatus arceis,
Terruit urbem:

Terruit genteis, graue ne rediret
Sæculum Pyrrhæ noua monstra quæstæ,
Omne cum Proteus pecus egit altos

Visere monteis:

Piscium & summa genus hæsit ulmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis:

Et superiecto pauida natarunt
Æquore dama.

Vidimus flauum Tiberim retortis
Littore Etrusco violenter undis,

Ire deiectum monumenta regis,
Templaque Vestæ:

Ille dum se nimium querenti

lactat ultorem, vagus & sinistra

Labitur ripa, Ioue non probante, v-
Xorius amnis.

Audiet, ciueis acuisse ferrum,

Quo graues Perse melius perirent:

Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.

Quem vocet diuum populus ruentis

Imperirebus? prece qua fatigent

Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?

Cui dabit parteis scelus expiandi

Iupiter? tandem venias precamur,

Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo:

Sive tu maui Erycina ridens,

Quam Iocus circumuolat, & Cupido,

Sive neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.

Heu nimis longo satiate ludo:

Quem iuuat clamor, galeæq; leues

Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.

Sive mutata iuuenem figura,

Ales in terris imitaris, alma

Filius Maia, patiens vocari

Cæsaris ultor:

Serus in calum redeas, diuq;

Latius